

Prof. dr hab. Alicja Kacprzak
Instytut Romanistyki
Uniwersytet Łódzki

**Ocena dorobku naukowego dr Magdaleny Dańko
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego
nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo**

Ocena wykonana na zlecenie Rady Naukowej Uniwersytetu Opolskiego
z dnia 23 marca 2023 r.

1. Wstęp

Dr Magdalena Dańko, ubiegająca się o tytuł doktora habilitowanego w dyscyplinie językoznawstwo, uzyskała w roku 2007 dyplom doktora na Université de la Sorbonne Nouvelle – Paris III, na podstawie rozprawy pt. „Analyse des interactions verbales en acquisition d’une langue 2 en milieu institutionnel”. Wcześniej, w roku 2003, na tej samej uczelni uzyskała dyplom DEA w dziedzinie Sciences du langage et traductologie, a w roku 2001, dyplom magistra. W roku 2000 natomiast zdobyła tytułu magistra filologii romańskiej na Uniwersytecie Wrocławskim.

Zawodowo związana jest od 01.10.2012 r. z Uniwersytetem Opolskim, gdzie pracuje jako adiunkt w Instytucie Językoznawstwa. W poprzednich latach dr Dańko była też zatrudniona w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, początkowo na stanowisku asystenta, a potem starszego wykładowcy. Przez szereg lat była też nauczycielem i opiekunem praktyk pedagogicznych w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych we Wrocławiu. Ten wykaz instytucji, z którymi była i jest związana Habilitantka, wskazuje na jej bogate i zróżnicowane doświadczenie dydaktyczne.

2. Dorobek naukowy

2.1. Monografia habilitacyjna

Książka wskazana przez dr Magdalenę Dańko, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), jako jej najważniejsze osiągnięcie naukowe, to monografia zatytułowana *CONCERTO DES SONS. Du système slave au système roman dans l’enseignement de la prononciation en Français Langue Étrangère*, opublikowana w roku 2022 przez francuskie wydawnictwo L’Harmattan. Publikacja ta stanowi oryginalne studium ważnego, ale mało dotychczas rozpoznanego przez badaczy zjawiska reorganizacji przestrzeni fonetycznej przez osoby polskojęzyczne uczące się języka francuskiego. Badanie zawęża się do systemów samogłoskowych, które bardzo wyraźnie różnią się w obu językach tak liczbą głosek, jak i ich brzemieniem,

co prowadzi do specyficznych trudności przy włączaniu przez uczniów samogłosek francuskich do już posiadanego repertuaru fonemów. Za pomocą wypracowanych instrumentów akustycznych, Autorka obserwuje jak samogłoski te są przyswajane w odniesieniu do samogłosek polskich, które stanowią wobec nich niejako prototypy wokaliczne.

Monografia ta liczy 242 strony i rozpoczyna się częściami wstępnymi (str. 7 – 22), po których następują cztery rozdziały stanowiące zasadniczą część rozprawy (str. 23 – 184), konkluzje (str. 185 – 194) a także aneks zawierający materiały z przeprowadzonych badań (str. 195-218). Bibliografia pracy (str. 219 – 229), składająca się przede z tytułów francuskich, polskich i angielskich, jest bogata i różnorodna. Zawiera z jednej strony najważniejsze pozycje naukowe z zakresu fonologii (np. N. Troubetzkoy *Principes de phonologie*, 1939), z drugiej zaś także te o charakterze podręcznikowym (np. A. Nagórko, *Podręczna gramatyka języka polskiego*, 2012) czy wręcz ćwiczeniowym (np. D. Abry et M.-L. Chalaron, *Phonétique, 350 exercices*, 1994). Obecność w bibliografii pozycji dotyczących diasystemowego zróżnicowania języka, regionalnego (np. A.-M. Houdebine, *Français régional ou français standard ? À propos du système des voyelles orales en français contemporain*, 1977) czy chronologicznego (A.B. Hansen & C. Juillard, *La phonologie parisienne à trente ans d'intervalle. Les voyelles à double timbre*, 2011) przynosi dodatkowe potwierdzenie holistycznego oglądu kwestii fonetycznych i fonologicznych, który dr Magdalena Dańko prezentuje w swej książce.

Treść monografii rozplanowana jest przejrzysto i logicznie. Na wstępie, (Introduction, str. 15 – 22) w sposób syntetyczny przedstawione zostają najważniejsze teorie dotyczące akwizycji głosek w języku obcym. Habilitantka grupuje je wg charakteru trudności tego procesu, od takich, które można określić jako zewnętrzne, ponieważ wynikają z obiektywnych różnic systemów językowych, po te, które można określić jako wewnętrzne, ponieważ są powodowane subiektywną percepcją nowych dźwięków, przez pryzmat dźwięków prototypowych, istniejących w języku ojczystym.

Pierwszy rozdział pt. D'un système (slave) à l'autre (roman), ma charakter kontrastywny i poświęcony jest zestawieniu systemów fonologicznych języka polskiego i francuskiego. Odwołując się do istniejącej literatury, Autorka wskazuje i objaśnia różnice artykulacyjne oraz akustyczne między samogłoskami ustnymi obu języków. Żałować można, że samogłoski nosowe obu języków są w tej monografii wielkimi nieobecnyymi; być może Pani dr Dańko podejmie ich tematykę na następnych etapach swych badań fonetycznych.

Trzy kolejne rozdziały przedstawiają wykonane eksperymenty fonetyczne, do przeprowadzenia których Habilitantka wypracowała oryginalne narzędzia, starannie opisane w protokołach badań. Instrumenty te, od doboru uczestników badań, poprzez rejestrację nagrań, a następnie ich segmentację i transkrypcję pozwoliły jej na naukową analizę zebranych danych, a w rezultacie na rzetelną ocenę otrzymanych wyników. Rozdział 2 (Voyelles « en contraste », str. 49 – 95) opisuje eksperyment otwierający badania przedstawione w monografii, który ma na celu określenie przestrzeni samogłoskowej polskojęzycznych uczestników badania. Wzięto w nim pod uwagę wymowę samogłosek występujących w pozycji izolowanej

w języku polskim i francuskim, a rezultaty grupy polskojęzycznej zostały następnie porównane z rezultatami francuskojęzycznej grupy kontrolnej. Drugi eksperyment, przedstawiony w kolejnym rozdziale (*Interférences à maîtriser*, str. 97 - 130), ma charakter opisowy. Tym razem analizie poddana zostaje wymowa samogłosek ustnych w dowolnej wypowiedzi uczestników polskojęzycznych, a celem badania jest zaobserwowanie trudności artykulacyjnych, które na ogół wynikają z interferencji języka rodzimego. Ostatni z eksperymentów, opisany w Rozdziale 4 (*Vers une remédiation « sur mesure »* str. 131 - 184), związany jest z poszukiwaniem optymalnych metod polepszania wymowy poszczególnych samogłosek francuskich, polegających na wykonywaniu określonych ćwiczeń akustyczno-artykulacyjnych, w zależności od potrzeby konkretnego respondenta.

Wielką zaletą ocenianej książki jest po pierwsze jej charakter materiałowy: precyzyjne analizy dokonane na podstawie wyników przeprowadzonych eksperymentów z całą pewnością dają podstawy do naukowego oglądu problemu, który choć nie nowy w nauczaniu, do tej pory badany był tylko w sposób intuicyjny. Po drugie, należy z uznaniem podkreślić nowatorskość zastosowanych metod badawczych, z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów informatycznych. Po trzecie, uznanie budzi strona redakcyjna książki, doskonały naukowy styl Autorki, finezyjne dopracowanie graficznego przekazu wyników badań. Po czwarte wreszcie, wielkim walorem tej pracy jest przyświecający jej cel praktyczno-dydaktyczny z zakresu dość zaniedbanego w nauczaniu języków obcych terenu fonetyki korektywnej.

Wybór tematu tej monografii, wykonane eksperymenty oraz opis badań oceniam więc wysoko. Podjęta tematyka jest ważna dla językoznawstwa stosowanego w odniesieniu do nauczania języka francuskiego jako obcego, ale z pewnością może być rozpatrywana także na szerokim polu badań glottodydaktycznych w ogóle. Rozprawa przynosi także szereg uzupełnień do dotychczasowego stanu badań kontrastywnych między językiem francuskim i językiem polskim w relatywnie mało badanym obszarze ich systemów fonologicznych.

2.2. Artykuły, studia, redakcje tomów, udział w projektach naukowych

Omawiając inne dokonania naukowe Pani doktor Magdaleny Dańko, należy podkreślić konsekwencję, z jaką zajmuje się ona szeroko rozumianą fonetyką języka francuskiego oraz jej dydaktyką. To połączenie, rzadkie wśród polskich romanistów, przesądza z całą pewnością o oryginalności badań Habilitantki, która w sposób systemowy zgłębia w swych kolejnych pracach poszczególne aspekty tak zakreślonej tematyki.

I tak, percepcja dźwięków języka francuskiego i korekta ich wymowy jest tematem dwóch artykułów napisanych we współautorstwie z J. Sauvage oraz F. Hirsch: „La perception phonémique en français des apprenants polonophones” (*L’information grammaticale*, 2015, n°146, str. 32-38) i „La perception phonémique en français des apprenants polonophones (...)” (*Neophilologica*, 2017 n°29, str. 55-73). Omawiają one stworzone przez autorów testy pozwalające badać słuch fonematyczny w procesie przyswajania semantycznie relewantnych kontrastów

akustycznych języka obcego. Testy te potwierdziły wychwytywanie przez dorosłych uczniów nawet minimalnych różnic akustycznych istniejących między dźwiękami bardzo zbliżonymi do ich „prototypów” w języku polskim. W toku dalszych badań, stanowiły one także punkt wyjścia do analizy stwierdzonej zależności między percepcją a wymową, co zostało z kolei opisane w artykule opracowanym wraz z D. Hamm, pt. „Perception et traque de « l’accent étranger »: la production des voyelles orales en FLE par des polonophones” (*Echo des études romanes*, 2017, n° XIII/1, str. 101-122), a także w rozdziale zatytułowanym „Le fabuleux destin de la voyelle /E/ : de la perception à la production des sons en français langue étrangère” (tom *Didactique de la phonétique du français: et maintenant?* pod redakcją J. Sauvage, L’Harmattan, 2021, str. 103-120). Wreszcie także metody korygowania wymowy zostały opisane w kolejnych artykułach, w tym w opracowanych we współautorstwie z D. Hamm „Pour une correction phonétique personnalisée en FLE ou de la remédiation « sur mesure »” (*Studia Romanica Posnaniensia*, 2017, n° 44/2, str. 175-193), a także w „Turlututu, le chapeau pointu ou de la perception à la production de la voyelle /y/ par des apprenants polonophones” (*Lidil*, 2019, n° 59, str.1-21). Przyniosły one cenne spostrzeżenia na temat sposobów, które mogą być wykorzystane w procesie korekty wymowy uczących się języka francuskiego, wobec istniejących fonetycznych interferencji z językiem rodzimym.

Drugim ważnym obszarem badań Pani dr Magdaleny Dańko na polu glottodydaktyki jest gramatyka języka francuskiego. W języku tym, bardziej niż w wielu innych, istnieje silna tradycja norm poprawnościowych, które pozostają niezmiennie ważne także w jego nauczaniu, a jako takie powinny być przyswajane przez uczących się. Interesującym problemem w ramach tej tematyki jest użycie w języku francuskim specyficznej konstrukcji bezokolicznikowej wywodzącej się z łacińskiego *A.C.I.*, która nie istnieje w polszczyźnie. Habilitantka poświęca jej uwagę w cyklu opracowań powstałych we współpracy z dwoma innymi badaczami (F. Marsakiem i W. Ucherkiem), które zostały opublikowane w latach 2019 – 2022. Artykuły „De l’infinitive de perception dans la pratique traductologique” (*Studia Romanica Posnaniensia*, 46(1), str. 115-136) oraz „Du gommage de l’infinitif dans la traduction polonaise de l’Infinitive de Compte rendu de Perception (ICP). Entre grammaire, style et représentation de la réalité” (*Romanica Wratislaviensia*, 68, str. 241-258) podejmują kwestię odpowiedników konstrukcji bezokolicznikowych w języku polskim, które okazują się dość liczne i zróżnicowane. Z kolei w pracy pt. „Grammaire et méthodes de FLE : enquête sur les constructions infinitives de perception” (*Romanica Wratislaviensia*, 69, str. 207- 221) przedstawiono interesujące badanie poświęcone skutecznym metodom wprowadzania tych struktur w procesie nauczania języka. Innego rodzaju trudnościom gramatycznym francuszczyzny, mianowicie kwestii uzgadniania form *participe passé*, zostały poświęcone dwa inne artykuły napisane we współpracy z F. Marsakiem: „Étude des stratégies d’accord du participe passé d’étudiants polonais à partir d’un corpus écrit” (*Roczniki Humanistyczne*, 2016, n° 64-8, str. 141-158) i „Le participe passé à cinquante contre un” (*Orbis Linguarum*, 2016, n° 45, str. 73-85).

W ocenie pracy naukowej Habilitantki nie sposób nie wspomnieć o jej wcześniejszych zainteresowaniach, obejmujących przede wszystkim lata 2010-2015, koncentrujących się na kształceniu filologicznym. Również one zaowocowały

licznymi publikacjami na temat programów nauczania i kompetencji absolwentów neofilologii, w tym także w aspekcie kształcenia nauczycieli języków obcych.

Podsumowując, dr Magdalena Dańko opublikowała po doktoracie 14 artykułów, w czasopismach naukowych o dobrej renomie. Wszystkie te artykuły powstały we współautorstwie, co z pewnością pozytywnie świadczy o tym, że Pani Doktor dysponuje nieoczywistą, acz cenną umiejętnością pracy w grupie badawczej. W dokumentacji dostarczonej do wykonania niniejszej recenzji brak jest natomiast informacji o procentowym udziale autorów poszczególnych publikacji. Choć nie jest to obowiązkowe w przypadku tzw. „pozostałych osiągnięć naukowych” (w przeciwieństwie do „najważniejszego osiągnięcia naukowego”, gdzie takie oświadczenie jest wymagane), pozwoliłoby jednak na pełniejszy ogląd badawczych działań Habilitantki.

Po doktoracie, dr Magdalena Dańko opublikowała także osiem artykułów (te bez współautorów) w prestiżowych monografiach, a także współredagowała dwie monografie opublikowane we francuskim wydawnictwie L’Harmattan i jedną wydaną jako numer czeskiego periodyku naukowego *Écho des études romanes*.

Na podkreślenie zasługuje też fakt, że Habilitantka brała udział jako współkoordynator i wykonawca w projekcie pt. „LES STRUCTURES DE LA PERCEPTION DU FRANÇAIS VERS LE POLONAIS DANS LA PRATIQUE TRADUCTOLOGIQUE”, realizowanego w latach 2019-2021, w ramach programu PHC POLONIUM.

Należy wreszcie zwrócić uwagę na szczególną dynamikę naukowych kontaktów zagranicznych Pani dr Dańko, która od lat owocnie współpracuje z ośrodkami zagranicznymi, takimi jak Uniwersytet w Strasburgu, Uniwersytet w Montpellier oraz Instytut Katolicki w Tuluzie.

2.3. Aktywność konferencyjna i uczestnictwo w komitetach konferencji naukowych

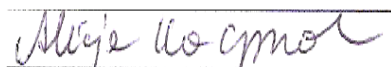
Godna uznania jest wysoka aktywność konferencyjna Habilitantki, która wygłosiła po doktoracie 30 referatów, samodzielnie lub w zespole, tak w kraju, jak i za granicą.

O rozpoznawalności Pani dr Dańko w środowisku romanistycznym świadczy z kolei jej udział w komitetach szeregu międzynarodowych konferencji naukowych, między innymi w Tuluzie, Strasburgu, Koszycach, Bańskiej Bystrzycy i Warszawie.

3. Podsumowanie

Ogólna ocena dotycząca dokonań naukowych **dr Magdaleny Dańko** jest bez wątplenia pozytywna. Zgromadzony przez nią dorobek naukowy tak liczebnie, jak merytorycznie prezentuje się dobrze, a podkreślić należy także jego oryginalność, dzięki stosunkowo rzadkiemu w romanistyce polskiej dydaktyczno-fonetycznemu nachyleniu jej badań. Ogląd działań naukowych Pani dr Magdaleny Dańko, a w tym szczególnie zapoznanie się z jej monografią habilitacyjną, pozwala stwierdzić, że jest ona badaczką aktywną i przygotowaną do samodzielnej pracy naukowej.

Konkludując, stwierdzam więc, że przedstawiony mi do oceny dorobek naukowy Pani dr Magdaleny Dańko spełnia wszystkie wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (*Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 574), stawiane w procedurze ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, co wraz z osiągnięciami organizacyjnymi Pani Doktor pozwala mi z całym przekonaniem postawić wniosek o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

Prof. dr hab. Alicja Kacprzak

Łódź, dnia 26 czerwca 2023 r.